

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دیروز عرض کردیم یکی از موانع ارث کفر می باشد، روایات مربوط به این بحث را امروز می خوانیم، اخبار مذکور در باب اول از ابواب موانع ارث وسائل الشیعة ذکر شده که تعدادی از آنها را می خوانیم، عنوان باب این است: «أن الكافر لا يرث المسلم ولو ذميا، والمسلم يرث المسلم والكافر».

خبر اول: «محمد بن علي بن الحسين، باسناده عن الحسن بن محبوب، عن أبي ولاد، قال: سمعت أبا عبد الله عليه السلام يقول: المسلم يرث امرأته الذمية، وهي لا ترثه. ورواه الكليني، عن علي بن إبراهيم، عن أبيه، عن ابن أبي عمير، وعن ابن محبوب جميعا. ورواه الشيخ باسناده، عن علي بن إبراهيم، عن أبيه، عن ابن محبوب مثله»^۱.

شیخ صدوق از طبقه ۱۰ و حسن بن محبوب از أجالای طبقه ۶ است و بین آنها وسائط وجود دارد که در واقع شیخ این خبر را از کتاب حسن بن محبوب گرفته و بعد در آخر کتاب طریق خود و وسائط را ذکر کرده و همچنین در اواخر جلد دوم جامع الروات طرق صدوق به زوات ذکر شده که برای نمونه من همین طریق صدوق که در خبر ذکر شده را از جامع الروات جلد ۲ صفحه ۵۳۳ نوشته ام که طریق الصدوق إلى حسن بن محبوب صحیح، ابی ولاد اسمش حفص بن سالم است که ثقه و جلیل القدر می باشد، خبر در أعلى درجه صحت قرار دارد و مشایخ ثلاثه آن را نقل کرده اند.

خبر دوم: «وعنه، عن الحسن بن صالح، عن أبي عبد الله عليه السلام قال: المسلم يحجب الكافر ویرثه، والكافر لا يحجب المسلم ولا یرثه. ورواه الكليني، عن محمد بن يحيى، عن أحمد بن

محمد، عن ابن محبوب. ورواه الشيخ باسناده، عن أحمد بن محمد مثله»^۲.

خبر سوم: «وباسناده، عن الحسن بن علي الخزاز، عن أحمد بن عائد، عن أبي خديجة، عن أبي عبد الله عليه السلام، قال: لا يرث الكافر المسلم، وللمسلم أن يرث الكافر إلا أن يكون المسلم قد أوصى للكافر بشئ، ورواه الشيخ أيضا، باسناده عن الحسن بن علي الخزاز مثله»^۳.

خبر چهارم: «وباسناده عن محمد بن سنان، عن عبد الرحمن بن أعين، عن أبي جعفر عليه السلام في النصراني يموت، وله ابن مسلم، أیرثه؟ قال: نعم، إن الله عز وجل، لم يزدنا بالاسلام، إلا عزا، فنحن نرثهم وهم لا يرثونا. ورواه الكليني عن علي بن إبراهيم، عن محمد بن عيسى، عن يونس، عن موسى بن بكر، عن عبد الله ابن أعين. ورواه الشيخ باسناده عن يونس بن عبد الرحمن مثله»^۴.

خبر پنجم: «وباسناده عن زرعة، عن سماعة، عن أبي عبد الله قال: سألته عن المسلم هل يرث المشرك؟ قال: نعم فأما المشرك فلا يرث المسلم. ورواه الكليني بالسند السابق. ورواه الشيخ باسناده عن يونس، عن زرعة، عن سماعة قال: سألت أبا عبد الله عليه السلام عن الرجل المسلم هل يرث المشرك؟ قال: نعم ولا يرث المشرك المسلم»^۵.

خبر ششم: «وباسناده عن موسى بن بكر، عن عبد الرحمن بن أعين، عن أبي عبد الله عليه السلام قال: لا يتوارث أهل ملتین نحن نرثهم ولا يرثونا إن الله عز وجل لم يزدنا بالاسلام إلا عزا»^۶.

^۱ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۱۷، ص ۳۷۴، ابواب موانع ارث، باب ۱، حدیث ۲، ط الإسلامية.

^۲ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۱۷، ص ۳۷۴، ابواب موانع ارث، باب ۱، حدیث ۳، ط الإسلامية.

^۳ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۱۷، ص ۳۷۵، ابواب موانع ارث، باب ۱، حدیث ۴، ط الإسلامية.

^۴ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۱۷، ص ۳۷۵، ابواب موانع ارث، باب ۱، حدیث ۵، ط الإسلامية.

^۵ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۱۷، ص ۳۷۵، ابواب موانع ارث، باب ۱، حدیث ۶، ط الإسلامية.

^۱ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۱۷، ص ۳۷۴، ابواب موانع ارث، باب ۱، حدیث ۱، ط الإسلامية.

بعدا خواهیم گفت چند خبر داریم که بر این مطلب دلالت دارند که همگی حمل بر تقیه می شوند و این خبر را اینطور معنی کرده اند که هر دو از هم ارث نمی برند بلکه ما از کافر ارث می بریم ولی او از ما ارث نمی برد.

خبر هفتم: «وباسناده عن عاصم بن حمید، عن مُحَمَّد بن قیس، عن أبي جعفر عليه السلام قال: سمعته يقول: لا يرث اليهودي والنصراني المسلمین ویرث المسلمون اليهود والنصارى. ورواه الكليني عن علي بن إبراهيم، عن أبيه، عن ابن أبي نجران عن عاصم بن حمید نحوه. ورواه الشيخ باسناده عن علي بن إبراهيم مثله، إلا أنه قال: ویرث المسلم اليهودي والنصراني.»^۷

از اول باب تا خبر ۱۳ همگی از شیخ صدوق نقل شده اند و خبر ۱۳ این خبر است: «قال: وقيل له: رجل نصراني فجر بامرأة مسلمة فأولدها غلاما ثم مات النصراني وترك مالا من يرثه؟ قال: يكون ميراثه لابنه من المسلمین قيل له: كان الرجل مسلما وفجر بامرأة يهودية فولدت منه غلاما فمات المسلم لمن يكون ميراثه؟ قال: ميراثه لابنه من اليهودية. أقول: هذا محمول على التقية لما يأتي في ولد الزنا.»^۸

صاحب وسائل خبر ۱۴ باب را از کلینی نقل کرده، خبر ۱۴ این خبر است: «مُحَمَّد بن يعقوب، عن علي بن إبراهيم، عن أبيه، عن ابن أبي عمير عن جميل، وهشام، عن أبي عبد الله عليه السلام أنه قال: فيما روى الناس عن النبي صلى الله عليه وآله أنه قال: لا يتوارث أهل ملتين قال: نرثهم ولا يرثونا إن الاسلام لم يزده في حقه إلا شدة. مُحَمَّد بن الحسن باسناده عن علي بن إبراهيم مثله إلا أنه قال: إن الاسلام لم يزده إلا عزا في حقه.»^۹

صاحب وسائل از خبر ۱۵ باب تا آخر را از شیخ طوسی نقل می کند، خبر ۱۵ باب این خبر است: «وباسناده عن

^۷ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۱۷، ص ۳۷۵، ابواب موانع ارث،

باب ۱، حدیث ۷، ط الإسلامیة.

^۸ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۱۷، ص ۳۷۶، ابواب موانع ارث،

باب ۱، حدیث ۱۳، ط الإسلامیة.

^۹ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۱۷، ص ۳۷۶، ابواب موانع ارث، باب ۱،

حدیث ۱۴، ط الإسلامیة.

علي بن الحسن بن فضال، عن مُحَمَّد بن عبد الله بن زرارة. عن القاسم بن عروة، عن أبي العباس قال: سمعت أبا عبد الله عليه السلام يقول: لا يتوارث أهل ملتين يرث هذا هذا ويرث هذا هذا إلا أن المسلم يرث الكافر والكافر لا يرث المسلم.»^{۱۰}

مجموعا ۲۴ خبر در این باب وجود دارد که دسته بندی می شوند: طائفه ای دال بر دو مطلب هستند؛ اول عدم ارث کافر از مسلمان و دوم ارث بردن مسلمان از کافر که اخبار ۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۱۷ بر این دو مطلب دلالت دارند.

طائفه دوم دلالت دارند بر اینکه کافر از مسلمان ارث نبرد ولی مسلمان از کافر ارث ببرد و این مقتضای عزت اسلام می باشد و حتی این اخبار رد بر قول عامه که فائند توارث بین ملتین نیست می باشد که اخبار ۴ و ۶ و ۱۴ بر این مطلب دلالت دارند.

طائفه سوم دلالت دارند بر اینکه کافر از مسلمان ارث نمی برد که خبر ۱ از باب ۳ بر این مطلب دلالت دارد.

طائفه چهارم قول پیغمبر صلوات الله علیه را تفصیل می کنند به این بیان که اهل ملتین ارث نمی برند یعنی هر دو از هم ارث نمی برند و إلا ما از کفار ارث می بریم که خبر ۱۴ و ۱۷ بر این مطلب دلالت دارند.

طائفه پنجم اخبار ۱۲ و ۲۱ و ۲۲ و ۲۳ می باشند که دلالت دارند بر اینکه ما نیز از آنها ارث نمی بریم که اینها محمول بر تقیه می باشند و معرض عنها هستند و فقهاء ما به آنها عمل نکرده اند.

بقیه بحث بماند برای فردا إن شاء الله تعالی... .

والحمد لله رب العالمین و صلی الله علی

مُحَمَّد و آله الطاهرين

^{۱۰} وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۱۷، ص ۳۷۷، ابواب موانع ارث، باب

۱، حدیث ۱۵، ط الإسلامیة.